

Rjongvang (Yongwang, hangeul: 용왕, kínai: 龍王) – Sárkánykirály

A sárkánykirály a vizek ura mind a koreai, mind a kínai hagyományban, alakjához számos szokás, ünnepség és legenda fűződik. A víz mindkét kultúrában kiemelt jelentőséggel bírt, amely összekapcsolódott a földműveléssel is. Éppen ezért Koreában a 6. holdhónap 15. napján (fejmosás és fésülködés napján) áldozatot mutattak be neki a bőséges termés reményében.¹ Vasziljev kiemeli, hogy Kínában aszály idején mindenekelőtt a sárkánykirályhoz fordultak segítségért. (Ez azért is érdekes, mert az eső istene „hivatalosan” *Yu-shi* volt.)² Másrészt egyes kínai hiedelmek szerint csupán négy sárkánykirály volt, a négy égtáj tengereinek megfelelően (ezek vették körül a négyszögletes földet). Közülük a leghatalmasabb *Ao Guang* volt, akihez elsősorban fohászokdtek aszály vagy árvíz idején.³ Ha a fohászok nem vezettek sikerre, körmenettel hívták fel a sárkánykirály figyelmét a problémára. Ennek során az istenség képét bambuszrúdra erősítve körbevitték. Ha pedig ez sem hozta meg a várt eredményt, akkor az istenség képét kitették a tűző napra, hogy szenvedést okozzanak neki. Ha azonban mégsem eredt el az eső, akkor ez azt jelentette, hogy a sárkánykirály nem foglalkozik a néppel, tehát büntetést érdemel, sőt el is űzhető.⁴ A kínai hagyományban a sárkány töltötte be a legfontosabb szerepet, külsejét szigorúan meghatározták: tevefejű, démonszemű, kígyónyakú, sas karmú, tigrislábú, bikafülű lény volt, amely a teknősbéka belső szerveivel rendelkezett és szarva is volt – ezzel hallott.⁵

Koreában a sárkány alakja összefonódott a jóslással is. A téli napéjegyenlőség idején ugyanis a napsütéstől megolvadó jégen keletkező barázdákat a sárkánykirálynak tulajdonították, irányukból pedig a jövőre következtek. Ha észak-déli irányúak voltak a barázdák, akkor jó termésre számíthattak, ha kelet-nyugatiak, akkor viszont kevésbé. (A kusza barázdák közepes termésű évre utaltak.)⁶ A sárkánykirályhoz kapcsolják továbbá a kívánságteljesítő gyöngyszem megtalálását is a halak istennőjének gyomrában.⁷

A sárkányhoz több ünnep is kötődik: Koreában az 1. holdhónap 5. napját nevezték „sárkánynapnak”, amely szerencsét hozott annak a családnak, akik vizet merítettek abból a kútból, ahova előzőleg a sárkány lerakta a tojásait.⁸ Kínában a sárkánykultusz fő ünnepe az 5. holdhónap 5. napján tartott sárkánycsónak ünnep. Ennek során sárkányorrú csónakban eveznek a folyón, régen áldozatot mutattak be a sárkánykirálynak, illetve később *Qu Yuan* költő szellemének.⁹

A sárkány emellett az uralkodó szimbóluma volt mind Koreában (különösen a Goryeo-korban), mind Kínában (lásd. „sárkányos trón”).

1 Hoppál, Mihály (szerk.) 1988: 470.

2 Vasziljev, L.Sz. 1977: 327.

3 Vasziljev, L.Sz. 1977: 329.

4 Vasziljev, L.Sz. 1977: 331.

5 Vasziljev, L.Sz. 1977: 332.

6 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 470-471.

7 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 471.

8 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 470.

9 Vasziljev, L.Sz. 1977: 332.

Szaszinok (Sasinok, hangeul: 사신, kínai: 四神) – a négy szent állat, más néven a négy világtájőr

A koreai és a kínai hagyományban is igen nagy tiszteletnek örvend a négy szent állat, más néven a négy világtájőr. Ezek: a zöld sárkány (*Cshonnjon, Cheongnyong*, hangeul: 청룡, kínai: 青龍), amely keletet szimbolizálta, a fehér tigris¹⁰ (*Pekho, Baekho*, hangeul: 백호, kínai: 白虎), nyugat megtestesítője, a vörös madár (*Csudzsak, Jujak*, hangeul:朱雀, kínai: 朱雀), dél jelképe, végül a fekete harcos (*Hjonmu, Hyeonmu*, hangeul: 현무, kínai: 玄武), amely északot uralta. A sárkányt a koreaiak hosszú testű, négy lábán karmokkal rendelkező, tüzet okádó lényként jellemezték, míg a kínaiaknál ennél is összetettebb és meghatározottabb szabályok szerint ábrázolták (lásd. *Rjongvang* szócikk fent).¹¹ A fehér tigrist kerekfejű lényként írják le Koreában, míg Vasziljev leírása szerint Kínában egyszarvúként is szerepelhet, fő jellemzője, hogy évszázadonként csak egyszer jelenik meg, amellyel békét és felvirágzást hoz, illetve rendszerint eljövetele jelzi egy nagy bölcs születését is (pl. a legenda szerint Konfuciusz születése előtt is feltűnt).¹² Érdeemes továbbá kiemelni, hogy sok esetben csecsemővel ábrázolják – az ilyen képeket az ifjú házások is gyakran kifüggesztették a szobájukban.¹³ A fehér tigris emellett a koreai hegyisten hírnöke is, illetve az állatok királya, amelyhez jó és rossz tetteket is kötöttek, a szerencse szimbólumaként pedig kardokon és zászlókon is megjelent.¹⁴ A vörös madár Koreában lehet vörös kakas, illetve bóbítás fönix, amely az ábrázolásokon kiterjeszti a szárnyait és a farkát.¹⁵ Vasziljev szerint a kínaiaknál ez a madár a főnixszel azonosítható, amely hagyományosan csak akkor jelent meg, ha erényes uralkodó kormányozta a birodalmat, ezzel az erény és hűség jelképévé vált.¹⁶ Végül a fekete harcos Koreában teknőstestű lény, amelyet két kígyó fog körbe.¹⁷ Kínában szintén teknősként jelenik meg, amelynek hasi páncélját a Shang-Yin-kortól kezdve használták jósláshoz (lásd. jóslócsontok, a kínai írásbeliség legkorábbi hordozói). Emellett a teknős a hosszú élet és az erő jelképe, kőből faragott képmásait oszlopok talapzataként használták.¹⁸ Elterjedt

10 A Mitológiai enciklopédiában „fehér sárkányként” szerepel, de véleményem szerint –és az ott szereplő további leírás is ezt támasztja alá- helyesebb a „fehér tigris” megnevezés. (lásd. a Pekho/ Baekho / Baihu névben a ho/hu írásjegy egyértelműen tigris jelöl: 虎).

11 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 473. és Vasziljev, L.Sz. 1977: 332.

12 Vasziljev, L.Sz. 1977: 332.

13 Vasziljev, L.Sz. 1977: 333.

14 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 473.

15 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 473.

16 Vasziljev, L.Sz. 1977: 332.

17 Hoppál Mihály (szerk.) 1988

18 Vasziljev, L.Sz. 1977: 333.

az a hiedelem is, hogy a nőstény egyedül is képes utódokat létrehozni, így felruházták a csábító nővé válkozás képességével is.¹⁹ (vö. rókatündér)

A négy világtájőr alakja továbbá összefonódott az öt elem és a bolygók fogalmával, amennyiben ezek testesítették meg a Jupiter, a Vénusz, a Mars és a Hold szellemét, illetve megfeleltethetőek voltak a fa, fém, tűz és víz elemnek.²⁰

A négy szent állat ábrázolása a három királyság korától a Csozon-korig gyakran megjelent a sírok falán (festményként vagy domborműként). Alakjaik a nekik megfelelő tájolású falon kaptak helyet.²¹

Felhasznált irodalom:

HOPPÁL MIHÁLY (szerk.). 1988. *Mitológiai enciklopédia II.* Budapest, Gondolat Kiadó.

VASZILJEV, L.SZ. 1977. *Kultuszok, vallások és hagyományok Kínában.* Budapest, Gondolat Kiadó.

19 A „teknősbékatozás” kifejezés kifejezetten sértésnek számított, mert fattyút jelentett. Vasziljev, L.Sz. 1977: 333.

20 Hoppál Mihály (szerk.) 1988: 473.

21 Ariane Perrin tanárnő szíves közlése.